

HIKLU

Poistumiskoeohje

Käyttö: Pelastuslaitoksen henkilöstön käyttöön

Käyttöalue: Helsingin kaupungin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten alueet

Hyväksytty:	Laatijat:	Päivämäärä:	Versio:
HIKLU OE Ohjausryhmä	HIKLU PTS-työryhmä	3.11.2020	1.0

Sisällys

1.	Tausta ja tarkoitus	3
2.	Suunnittelu ja toteutus	3
3.	Poistumiskokeen turvallisuus ja riskienarviointi	4
4.	Poistumiskokeen arviointi	5
	LIITE Esimerkki poistumiskoesuunnitelman sisällöstä	6

1. Tausta ja tarkoitus

Poistumiskoe liittyy hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen kohteiden pelastuslain (379/2011) 20 §:n mukaiseen poistumisturvallisuuden arviointiin. Toiminnanharjoittaja voidaan velvoittaa järjestämään poistumiskoe yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa tukemaan poistumisturvallisuusselvityksen arviointia. Poistumiskokeella ei tarkoiteta kohteen omatoimisesti osana omatoimista varautumista järjestämään pelastus-/poistumisharjoitusta, mutta ohjetta voidaan osittain soveltaa myös sellaisen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteutukseen.

Poistumiskoetta poistumisturvallisuuden arvioinnin menetelmänä voidaan edellyttää, kun;

- Pelastusviranomaisen näkemys kohteen poistumisturvallisuudesta eroaa merkittävästi toiminnanharjoittajan selvityksessä esittämästä.
- Poistumisturvallisuuden arvioimiseksi on tarpeen todentaa tiloista poistumiseen ja henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin suunnitellun toimintamallin toimivuutta ja siihen kuluva aikaa käytännössä.

Poistumiskokeen järjestämiseen ja autenttiseen toteuttamiseen liittyy monia erilaisia haasteita kuten esimerkiksi ihmisten käyttäytymisen ennustaminen onnettomuustilanteessa, onnettomuustilanteen olosuhteiden simulointi ja mahdollisten lääkkeiden vaikutus. Poistumiskokeen soveltuvuutta poistumisturvallisuuden arviointiin on aina harkittava tapauskohtaisesti ja poistumiskokeen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kohteen toimintaan ja olosuhteisiin.

2. Suunnittelu ja toteutus

Poistumiskokeen järjestämisestä vastaa kohteen toiminnanharjoittaja. Koe tulee kuitenkin suunnitella yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa siten, että pelastusviranomaisella on mahdollisuus vaikuttaa poistumiskokeen toteutukseen sen varmistamiseksi, että koe täyttää tarkoituksensa poistumisturvallisuuden arvioimisen yhtenä menetelmänä. Toiminnanharjoittajan tulee suunnitella ja toteuttaa poistumiskoe pelastusviranomaisen edellyttämässä määräjassa.

Poistumiskoe tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että sen perusteella pystytään arvioimaan poistumisturvallisuudelle asetettuja vaatimuksia tapauskohtaisesti tarvittavassa laajuudessa. Poistumiskokeen laajuutta määrittää se, mitä kokeella halutaan todentaa poistumisturvallisuuden arvioinnin tueksi. Poistumiskokeen kohteena voi olla esimerkiksi asuin-/potilashuone tai palo-osasto. Syttymistilaksi on valittava lähtökohtaisesti poistumisen kannalta haastavin tila tai tilanne. Poistumiskoe toteutetaan aina siten, että pelastusviranomainen on paikalla tarkkailemassa kokeen toteutusta ja kulkua.

Poistumiskokeen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitavia asioita:

- Kokeen suunnittelussa huomioidaan lähtökohtaisesti poistumisturvallisuuden kannalta haastavin tilanne tai muu pelastusviranomaisen määrittämänä tilanne, jota kokeella on tarkoitus koestaa.
- Henkilömäärien (pelastettavat ja pelastava henkilökunta) on oltava realistisia. Poistumiskoe tulee järjestää poistumisen ja pelastamisen kannalta vaikeimman tilanteen mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että poistuvien/pelastettavien henkilöiden määrä on suurimmillaan ja pelastamiseen käytettävissä olevan henkilökunnan määrä vähimmillään (yleensä yöaikainen tilanne).
- Kokeessa käytetään ja simuloidaan kohteen normaaleja turva-, hälytys- ja pelastusjärjestelyitä mahdollisimman autenttisesti ja siten, kuin ne on suunniteltu toimiviksi. Poistumiskokeen suunnitteluun on hyvä varata kohteen pohjapiirustukset.
- Kokeen aikana pelastusviranomaisella on tarkkaileva rooli. Pelastusviranomainen laatii kokeesta pöytäkirjan, jossa kuvataan kokeen kulku, keskeiset havainnot ja johtopäätökset. Poistumiskokeen muusta mahdollisesta dokumentoinnista (mm. kuvaaminen, videokuvaaminen) sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa.
- Poistumiskokeen jälkeen on kokeen kulku hyvä käydä läpi toiminnanharjoittajan edustajien kanssa ja heiltä voidaan myös pyytää palautetta poistumiskokeeseen liittyen.

Poistumiskoe tulee järjestää mahdollisimman autenttiseksi ja todellista tilannetta vastaavaksi, kuitenkin siten, ettei kokeeseen osallistuvien turvallisuus vaarannu ja, ettei kokeesta aiheudu kohtuutonta haittaa tai kustannuksia toiminnanharjoittajalle. Mikäli kohteen toiminnan luonne tai olosuhteet poistumisturvallisuuden arvioimiseksi edellyttävät, voidaan poistumiskokeessa edellyttää huomioitavaksi myös erityisiä, tilanteen autenttisuutta lisääviä vaatimuksia. Kokeen todenmukaisuutta voidaan tarvittaessa lisätä esimerkiksi käyttämällä savukonetta tai pimentämällä tiloja vastaamaan yöaikaista tilannetta.

3. Poistumiskokeen turvallisuus ja riskienarviointi

Poistumiskoe tulee järjestää siten, ettei asukkaille/potilaille aiheudu vaaraa. Toiminnanharjoittaja arvioi poistumiskokeeseen liittyvät riskit ja päättää sen perusteella potilaiden tai asukkaiden osallistumisesta poistumiskokeeseen heidän toimintakykynsä ja muut asukas-/potilasturvallisuuteen vaikuttavat seikat huomioiden. Tarvittaessa asukkaat tai potilaat korvataan toiminnanharjoittajan henkilökunnalla tai muilla henkilöillä, jotka toimivat harjoitusasukkaina tai -

potilaina. Toiminnanharjoittajan tulee huomioida riskinarviossaan myös muut mahdolliset poistumiskokeesta aiheutuvat riskitekijät ja niiden ehkäisy.

Mikäli kohde on varustettu automaattisella paloilmoinnilla, tulee myös paloilmoinnin laitteenhoitajan osallistua poistumiskokeeseen. Kokeessa ei tule aiheuttaa todellista paloilmoinnista hätäkeskukseen. Paloilmoinnin hätäkeskusyhteyden tai paloryhmän irtikytkennästä on tiedotettava kaikkia kyseisessä rakennuksessa tai kohdealueella olevia henkilöitä, samoin tulee huolehtia tarvittavasta palovartiosta. Lisäksi on sovittava ennalta tapa, jolla poistumiskoe keskeytetään oikean vaaratilanteen varalta ja tästä on tiedotettava myös rakennuksessa tai kohdealueella olevia henkilöitä.

4. Poistumiskokeen arviointi

Onnistunut poistumiskoe tarkoittaa, että poistumiseen kuluva aika on lyhyempi kuin turvalliseen poistumiseen käytettävissä oleva aika, tai muut poistumisturvallisuutta varmistavat turvallisuus- ja pelastusjärjestelyt osoittautuvat toimiviksi. Kokeen tuloksia ja niistä tehtäviä johtopäätöksiä hyödynnetään kohteen poistumisturvallisuuden arvioinnissa lisäselvityksenä poistumisturvallisuusselvityksessä esitetyille tiedoille siltä osin kuin mihin poistumiskoe on kohdistettu. Kohteen poistumisturvallisuuden arviointi suoritetaan siis kohteen poistumisturvallisuuden kokonaisuuden perusteella, ei pelkän poistumiskokeen tuloksen perusteella.

Poistumiskokeesta tehtävissä johtopäätöksissä tulee kiinnittää erityistä huomiota poistumiseen käytettävissä olevan ajan ja poistumiseen kuluvan ajan suhteeseen ja kokeessa sovellettuun syttymistilaan sekä poistumiskokeen laajuuteen sekä autenttisuuteen. Poistumiseen kuluvan ajan lisäksi arvioidaan toiminnanharjoittajan suunnittelemaa ja toteuttamia omatoimiseen varautumiseen liittyvien toimintamallien (poistumisturvallisuus- ja pelastusjärjestelyitä) sekä kohteen turvajärjestelmien toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Poistumiskokeessa tulee kiinnittää huomiota myös henkilökunnan toimintaan.

Poistumiskoe todentaa vain kohteessa sillä hetkellä olevaa poistumisturvallisuuden tasoa. Mikäli toiminnassa tai tiloissa tapahtuu poistumisturvallisuuteen vaikuttavia muutoksia, tulee toiminnanharjoittajan päivittää poistumisturvallisuusselvitys nykytilaa vastaavaksi ja toimittaa se pelastusviranomaiselle uudelleen arvioitavaksi. Muutoin poistumisturvallisuusselvitys päivitetään kolmen vuoden välein.

LIITE Esimerkki poistumiskoesuunnitelman sisällöstä

PERUSTIEDOT

Toiminnanharjoittaja	
Toiminnanharjoittajan yhteyshenkilö	
Poistumiskokeen ajankohta	
Kuvaus poistumiskokeen kohteesta	
Kuvaus poistumiskokeen järjestelyistä	
Kokeen toteutuksen riskienarviointi	- esim. käytetäänkö oikeita potilaita/asukkaita, käytetäänkö savukonetta ym. - kokeen keskeyttäminen oikeassa onnettomuustilanteessa (huudetaan TOSIVAARA)

PELASTETTAVAT HENKILÖT & HENKILÖKUNTA POISTUMISKOKEESSA

Asukkaat/potilaat	Kuvaus (mm. toimintakyky, sijainti)
Asukas/potilas 1	
Asukas/potilas 2	
Asukas/potilas 3	
Asukas/potilas 4	
Asukas/potilas 5	
Asukas/potilas 6	
Asukas/potilas 7	
Asukas/potilas 8	
Asukas/potilas 9	

Pelastajat	Alkutilanne
Henkilökunta 1	
Henkilökunta 2	
Henkilökunta 3	
Henkilökunta 4	

Tarkkailijat	Sijainti ja tehtävä
Henkilökunta 1	
Henkilökunta 2	
Henkilökunta 3	
Henkilökunta 4	

MUUTA JÄRJESTELYISSÄ HUOMIOITAVAA

Henkilöt, tarvikkeet ym.	OK?	Huomioitavaa/lisätietoja
Paloilmoittimen hoitaja läsnä		
Tiedotus kiinteistössä		